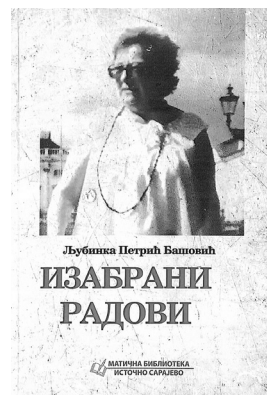

Први доктор библиотекарства у Босни и Херцеговини

Петрић Башовић, Љубинка. *Изабрани радови*. Приредио Војислав Максимовић. Источно Сарајево: Матична библиотека Источно Сарајево, 2021.

Бранка Драгосавац
Универзитет у Београду
Правни факултет – Библиотека, Београд
branka.dragosavac@ius.bg.ac.rs

У години за нама, обележавајући две деценије од упокојења првог босанско-херцеговачког доктора библиотекарства, Љубинке Петрић Башовић, Матична библиотека Источно Сарајево објавила је збирку њених изабраних радова, које је приредио академик проф. др Војислав Максимовић.

Љубинка Петрић Башовић рођена је у Босни и Херцеговини, школовала се у Панчеву и Београду, где је дипломирала на Одсеку за југословенску књижевност и српскохрватски језик Филозофског факултета. Одмах по завршетку факултета враћа се у БиХ, где се запошљава као библиотекар на Пољопривредном факултету у Сарајеву. Од те, 1955, њена пословна и универзитетска каријера везане су искључиво за библиотеке, библиотекарство и унапређење струке, како у теоријском, тако и у практичном смислу. Године 1958. запошљава се у Народној библиотеци БиХ и од тада се активније бавила проблемима свих типова библиотека, будући да је имала преглед њиховог рада. У време када је израђивала докторску дисертацију на Карловом универзитету у Прагу учествовала је и у формирању Одсека за општу књижевност, сценске уметности и библиотекарство на Филозофском факултету у Сарајеву (1972), на коме је изабрана за доцента одмах по промоцији у доктора библиотечких наука. На овом месту је дала огроман допринос у образовању и школовању кадрова, будући да је предавала Историју књиге писма и библиотека, Каталогизацију и Организацију библиотека. Иако је пензионисана 1979. године, наставила је да се бави теоријским радом и повремено била гостујући професор на Универзитету у Сарајеву и Одсеку, касније и Катедри за библиотекарство на Филолошком факултету Универзитета у Београду (до 1992).

Тражећи праву меру у приређеној монографији, Војислав Максимовић је, за ову прилику, од укупно пет објављених монографија и 73 чланка штампаних у периоду од 30 година (1960–1990), изабрао 36 огледа, чланака и осврта. Користећи хронолошки принцип, издвојио је оне који су излазили у периоду од 1968. до 1988. године, али не зато што су они ранији мање значајни, већ због неопходности да се прикажу сви аспекти ауторкиног мултидисциплинарног рада, са једне стране, као и сазревање у научном и истраживачком смислу, са друге. Осим тога, овакав распоред текстова дозвољава и неке закључке о разнородним темама којима је Башовић Петрић писала, приказујући како теоријске поставке о одређеним типовима библиотека, тако и практичне домете или недостатке у институцијама у којима је радила или са којима је сарађивала.

Прву групу радова чине они у којима се Љубинка Петрић Башовић бавила стањем и решењима проблема у области специјалних, стручних и научних библиотека Босне и Херцеговине, дајући њихов преглед, али излажући и евентуалне правце развоја по угледу на инострану библиотечку праксу, највише на руску и америчку. Осим руске и америчке, приказивала је и чехословачку, а разлози за то су двојаки: говорила је сва три језика и поштовала је ове три средине због њихове дуговечне и јаке библиотекарске традиције. Ипак, међу овим текстовима предњаче они о руским библиотекама, нарочито у Лењинграду. А као велики поштовалац Лењина, ценећи његова залагања и љубав према књигама и библиотекама, њему је посветила два своја текста. Поштујући библиографски рад, на који се једним већим делом односила њена докторска дисертација, *Чехословачка у босанско-херцеговачкој штампи и архивској грађи, са посебним освртом на дјелатност др Јована Кршића*, ауторка је објавила још осам текстова, од којих свакако треба издвојити „Библиографију чланака, приказа и прилога о библиотекама и библиотекарству кроз часопис 'Просвјета' (1907–1937)“ и „Проблеми израде регионалних (завичајних) библиографија НОБ-а“, који је изложен на Сусретима библиографа у Инђији 1983. године.

У недостатку адекватних, образованих кадрова за рад у библиотекама, Љубинка Петрић Башовић уложила је огромне напоре на њиховом обучавању, образовању и дошколавању. Запажени су њени чланци „На почетку рада“ (1973), „Прилог проучавању проблематике наставног плана и програма студија из области библиотекарства“ (1974) и „Школовање библиотечких радника“ (1978), у којима је представила Катедру за библиотекарство Филозофског факултета у Сарајеву, али и сва државна, републичка и лична залагања на стручном оспособљавању запослених који ће радити у библиотекама. Да је овом циљу остала доследна до самог краја, доказ је и приручник *Уџбеник и програм стручних испитива у библиотечкој дјелатности*, који је уредила и са сарадницима објавила 1990. године. Блиски сарадник и приређивач монографије, Војислав Максимовић, о овом сегменту рада пише: „Као педагог, истицала се веома преданим извођењем наставе, осмишљавањем наставних програма и планова и практичним обучавањем будућих библиотекара. То њено залагање пратио је њен пажљив однос према студентима и према својим колегама...“¹ Максимовић у обимном предговору *Изабрани радови* такође истиче да је Петрић Башовић израдила и објавила неколико коауторских радова са циљем да колеге и запослене у библиотекама стимулише, охрабри и „подстакне на стручно и научно стваралаштво“;² која је сасвим извесно мањкало.

Не умањујући значај других објављених радова Љубинке Петрић Башовић, чини се да је историјски опус најобимнији и најцеловитије обрађен, с обзиром на чињеницу да је први текст објавила 1960, на самом почетку рада, а остале у временском распону од наредних тридесет година, што практично значи да су је историјска истраживања „пратила“ кроз цео рад век. У овом смислу свакако се истичу две монографске публикације *Библиотеке и библиотекарство у Босни и Херцеговини: 1945–1975*. (1977) и *Библиотеке и библиотекарство у Босни и Херцеговини: 1918–1945*. (1986), али и неколико текстова, од којих бисмо указали на један – „Из историје народних библиотека у Босни и Херцеговини до 1941. године“. Истражујући објављене публикације, чланке у периодици и архивску грађу, ауторка је у овом тексту, осим првих јавних библиотека на територији БиХ, истражила, систематизовала и исписала кратак историјат оснивања, развоја и рада првих јавних библиотека на територији целокупне тадашње државе Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, чиме је дала одличну полазну основу за каснија историјска истраживања у свакој републици засебно. Период између два светска рата представила је кроз настојања појединаца (М. Илић Агапова, Ј. Бадалић, А. Базала, Ђ. Пејановић, Х. Поленаковић, А. Пирјевец) или удружења (Друштво југословенских библиотекара) на устројавању јавних библиотека и доношењу законских прописа у области библиотекарства. Тиме се показала као одличан познавалац историјских прилика и савременог стања у библиотечкој теорији и пракси. Својим радовима, уз Ђорђа Пејановића, сврстала се међу најзначајније истраживаче библиотекарства БиХ. али и шире, на територији читаве државе.

Овом јубиларном монографијом Војислав Максимовић нас је подсетио на предан, разноврстан и плодан рад Љубинке Петрић Башовић, која је целокупан радни век посветила различитим аспектима истраживања на пољу библиотекарства, од кога „се није ни удаљавала“. Подједнако активна и подједнако успешна била је и у теоријском раду, али и у практичној примени знања која је непрестано стицала и инкорпорирала у библиотеке и библиотекарство Босне и Херцеговине. *Изабрани радови* Љубинке Петрић Башовић објављени на задовољство свих поштовалаца њеног преданог рада требало би да буду подстрек како њеним студентима и сарадницима, тако и свим истраживачима из ове научне области и библиотекарама.

¹ Љубинка Петрић Башовић, *Изабрани радови*, приредио Војислав Максимовић (Источно Сарајево: Матична библиотека Источно Сарајево, 2021), 9.

² Исто, 10.